

**A MEDIA Program
hatása a magyar filmiparra
2004–2013**

TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

Az Európai Unió MEDIA Programja több mint 20 éve támogatja az európai audiovizuális ipart, ösztönzi az európai audiovizuális szakma képviselőit versenyképes, sokszínű, ugyanakkor gazdag kulturális tartalmat hordozó audiovizuális művek létrehozására. A Program számos változáson, fejlődésen ment át az elmúlt húsz esztendőben, s most itt állunk egy újabb, minőségi váltást előrevetítő változás előtt, a „KREATÍV EURÓPA” beindítása előtt. Érdeemes tehát számvetést végezni, röviden áttekinteni az elmúlt időszakot, különösen abból a szempontból, hogy mit jelentett a program működése a magyar film- és audiovizuális szakma számára.

A rendszerváltást követően a magyar filmszakma jellemzően mindig is kereste az együttműködési lehetőségeket európai partnereivel és igyekezett bekapcsolódni minden olyan közös európai kezdeményezésbe, amely kölcsönös előnyöket, sőt időnként a felzárkózást elősegítendő, pozitív diszkriminációt is jelentett számára.

Ilyen európai szervezet volt az 1989-ben, Párizsban létrehozott Audiovisual Eureka, amelynek tevékenysége főként a közép-és kelet-európai országok audiovizuális iparának felzárkóztatására fókuszált. Magyarország számára aktív részvételünk a szervezet munkájában többek között azt jelentette, hogy az Eurekán keresztül a magyar szakemberek számára megnyílt a MEDIA I. program, vagyis magyar projektekkal is pályázni lehetett az európai uniós források elnyerésére a szektor különböző területeiről.

Amint az Európai Unióhoz csatlakozni kívánó új tagországokkal folytatott bővítési tárgyalások egyre előrehaladottabb stádiumba kerültek, lehetővé vált az új tagjelölt országok közvetlen bekapcsolódása a MEDIA Programba. Ennek következtében az Eureka Audiovisual tevékenysége okafogyottá vált, s a szervezet 2003. június 30-án megszűnt.

Az 1980-as években két olyan hatalmas változás rázta meg az európai audiovizuális piacot, amelyre a film- és audiovizuális szakma kénytelen volt reagálni.

Kiadja a MEDIA Desk Magyarország Iroda
Készítette: Vezér Éva
Grafika: abc

1068 Budapest, Városligeti fasor 38.
Telefon: +36.1 413.1269, 413.1270
Fax: +36.1 413.1710
info@mediadeskhungary.eu
www.mediadeskhungary.eu

A 80-as években a legtöbb európai országban a kereskedelmi és műholdas televíziózás ugrásszerű terjedésével hatalmas verseny alakult ki a piacon, óriásira nőtt a tartalom igény. Ez egyrészt jó lehetőséget biztosított az európai tartalomszolgáltató ipar számára, hogy fejlődésnek induljon, másrészt azonban hatalmas konkurenciát jelentett számára az olcsó, Európán kívülről származó, többnyire amerikai tömegtermék, amely tökéletesen megfelelt a magáncsatornák igényeinek.

A másik meghatározó jelenség az volt, hogy az európai országok többségében rendkívüli módon visszaesett a moziba járók száma, különösen a hazai és európai filmek közönsége. A gombamód szaporodó multiplex mozikban a nem-európai, főként amerikai produciókat ez a változás kevésbé érintette. Számos európai országban a mozi piac 80-90 százalékát a nagy amerikai stúdiók filmjei uralták. Ennek következtében rendkívül nagymértékben visszaesett az európai filmek piaci részesedése, amely nyilván negatívan hatott az európai filmgyártásra is.

Ebben a helyzetben, az európai film és audiovizuális szektor védelmében született meg az Európai Unió MEDIA Programja. Célja, hogy megerősítse az európai audiovizuális ipar versenyképességét, s ehhez az ipar különböző területein támogatásokat nyújtson. E támogatásokat olyan területek vehették igénybe, mint pl. a szakember képzés vagy a film- és audiovizuális tartalom gyártásának előkészítése, de különös hangsúlyt kapott az elkészült film és audiovizuális produciók terjesztése, forgalmazása és promóciója.

Az Európai Unió 1990-es határozatával hozta létre a MEDIA I. Programot, amely az elmúlt időszakban, az alábbi periódusokban, az alábbi elnevezésekkel működött.

- 1991–1995: MEDIA I.
- 1996–2000: MEDIA II.
- 2001–2006: MEDIA Plus
- 2007–2013: MEDIA 2007

MEDIA I.

Az 1991-95 között működő MEDIA I. Program teljes költségvetése 200 millió ECU volt. A Programon belül 19 alprogramot hoztak létre, az alprogramok központjai más-más tagországban voltak, mindegyik más-más profillal működött. Ebben az időszakban a magyar szakma az Eureka Audiovisual tagságunknak köszönhetően bekapcsolódhatott a programba, és pályázhatott az egyes alprogramoknál. 1993-ban, a Magyar Filmunió Kft. keretén belül jött létre a magyar MEDIA DESK, amely információs, összekötő irodaként funkcionált a magyar szakemberek és az egyes alprogramok között. Ekkor indult el, töb-

be között az art mozik bekapcsolódása az EUROPA CINEMAS hálózatba. (tevékenységéről és magyar vonatkozásairól a későbbiekben bővebben.) A többi szakmai terület is törekedett arra, hogy kihasználja a pályázati lehetőségeket, hiszen ezen keresztül többletforráshoz juthatott, ill. részt tudott venni szakmai továbbképzéseken. A teljesség igénye nélkül magyar szempontból a legnépszerűbb alprogramok voltak: a producer képző programok, mint az MBS vagy az EAVE, az animációsok programja a CARTOON, az archív anyagokkal foglalkozó MAP-TV, a forgatókönyvíró SCRIPT FUND III. SOURCES, a forgalmazást támogató EFDO vagy a DOCUMENTARY. De ekkor kezdődött az EURÓPAI FILM AKADÉMIA működésének rendszeres támogatása is.

A MEDIA I. Programban Magyarország a befizetett tagdíjnal többet kapott vissza támogatásként (1994: kb. 45 ezer ECU többlet; 1995: kb. 66 ezer ECU többlet).

MEDIA II.

Az 1996-ban beinduló MEDIA II. Program számos változást hozott. Teljes egészében megváltozott a program struktúrája. Megszűntek az egyedi alprogramok és brüsszeli központtal hozták létre azt a szervezetet, amely a pályázatokat, az elbírálást, ill. a pályázati pénzek folyósítását intézte, valamint számon kérte az elszámolást. A MEDIA II. Program prioritásai az alábbiak voltak:

- Gyártás-előkészítés és Forgalmazás – amelynek célja az európai filmek fejlesztésének és határokon átnyúló terjesztésének előmozdítása, ösztönözve az európai forgalmazók közötti együttműködést. Teljes költségvetése 265 millió EUR.
- Képzések – amelyek célja az audiovizuális szakemberek továbbképzése. Teljes költségvetése 45 millió EUR.

A MEDIA II. Program értékelésekor kimutathatóvá vált, hogy minden egyes befektetett euró 5,75 euró befektetést generált, leghatékonyabban a forgalmazási szektorban. Ennek ellenére az európai produciók piaci részesedése még mindig alacsony volt a nem-európai produciók piaci részesedéséhez viszonyítva. Ennek köszönhetően a következő, azaz MEDIA Plus programban további forrásokat biztosítottak a forgalmazás támogatására.

Magyarország számára a MEDIA II. esetében a „*juste retour*” elve érvényesült, azaz annyi támogatásban részesülhettek volna összesen a magyar pályázók, amennyi részvételi díjat fizettünk volna. Jogharmonizációs elmaradásaink miatt az Európai Bizottság sajnálatos módon nem tette lehetővé a 2000 végén lejárt MEDIA II. programban való részvételünket. A Bizottság az új technológiák felhasználását elősegítő támogatásokkal

kiegészített MEDIA Plus programban való magyar részvételt is jogharmonizációs kötelezettségeink teljesítéséhez, s a „Kultúra és audiovizuális politika” fejezet lezárásához kötötte. A médiatörvény 2002. július 9-i módosítása lehetővé tette a fejezet lezárását (2002. július 30.), így 2003-tól léphettünk be a 2001-ben indult MEDIA Plus programba.

MEDIA PLUS

2001-ben indult az új program MEDIA PLUS néven. A 2006-ig tartó időszak teljes költségvetése 463,6 millió EUR volt. A nagymértékben megemelt költségvetés egyrészt annak volt köszönhető, hogy az új programot az előző program-ciklusokhoz képest egy évvel meghosszabbították, ill. figyelembe vették az új csatlakozó országok részvételét a programban.

A fő támogatási terület továbbra is a gyártás előkészítés, valamint a forgalmazási és televíziós sugárzási támogatás maradt, de új elemekkel is bővült a program. A promóciós támogatásnak köszönhetően lehetővé vált az európai művek promóciója kereskedelmi bemutatókon, filmvásárokon és audiovizuális fesztiválok keretében. A támogatás ösztönözte továbbá a magán és állami promóciós szervezetek közötti együttműködést, kapcsolatteremtést. Ennek eredményeképpen jött létre 1997-ben a European Film Promotion (EFP), amely a mai napig összefogja e promóciós szervezetek és ügynökségek közös munkáját, népszerűsítve az európai filmeket és európai tehetségeket Európán belül és Európán kívül. (Az EFP tevékenységéről a későbbiekben bővebben).

A MEDIA PLUS további újdonsága volt azoknak a kísérleti, ún. pilot projekteknek a támogatása, amelyekben az egyre nagyobb teret hódító új technológia került felhasználásra, ahol pl. az archív anyagok felhasználása, a digitalizálás vagy a fejlett on-line szolgáltatások a projekt beindításában nagy szerepet játszottak.

A szakemberek képzését és továbbképzését a MEDIA PLUS program is folytatta tovább. E területnek a MEDIA PLUS-ban is elkülönített költségvetése volt, összesen 59,4 millió euró. Különös hangsúly került az új technológiák alkalmazására a gyártásban és forgalmazásban, az üzleti, menedzsment és jogi ismertekre, valamint a forgatókönyvírásra.

A kezdetben külön akcióként, az Európai Beruházási Bank által finanszírozott és az EU Bizottság MEDIA részlege által támogatott iZi Audiovisual is sikeres kezdeményezésnek bizonyult. Célja áthidaló hitelek nyújtása közvetlenül a produkciós cégek számára, kiküszöbölve ezzel a pénzügyi intézmények közbeiktatását. A hitel finanszírozás területe elsősorban a biztosítások, a befejezési garanciák, ill. a pénzügyi költségek voltak.

A kezdeményezés 2004-ben a MEDIA PLUS Program hivatalos részévé vált. Költségvetése 2004-ben 2,7 millió EUR, 2005-ben 1,6 millió, 2006-ban 1,4 millió EUR volt.

Köszönhetően annak, hogy a MEDIA Program által nyújtott lehetőségek a magyar film és audiovizuális szakma számára, az 1992 óta folyamatosan működő magyar MEDIA DESK aktív tevékenységének köszönhetően széleskörűen ismertek voltak, egyre több magyar szakmabéli használta ki a pályázati lehetőségeket.

Megjegyzendő, hogy bár a csatlakozást megelőzően is működött a magyarországi MEDIA DESK, az Európai Unió tagországai számára az előírásoknak megfelelően felállított iroda a 2004-es csatlakozás első napjától az uniós előírásoknak megfelelően tökéletesen üzemelt.

MEDIA 2007

A 2007-2013-ig tartó időszak a MEDIA Program eddigi utolsó etapja, MEDIA 2007 néven vált ismertté a szakmai köztudatban.

A MEDIA 2007 által finanszírozott kezdeményezések hasonlóak az előzőekhez, de nyilvánvalóan alkalmazkodtak a változó körülményekhez, bővültek, átalakultak. Az alapvető célkitűzés nem változott, a program egy erős európai audiovizuális szektor megteremtésére törekszik, amelynek alapja a kulturális sokszínűség, a gazdag európai kulturális örökség. Változatlanul fontos az európai alkotások közönséghez történő eljuttatása, ill. az európai audiovizuális piac versenyképességének megerősítése a digitális technológia használatának támogatásával.

A támogatás elemei a következők:

Gyártás-előkészítési támogatás független producerek számára

- egyedi filmtervek
- csomagtervek
- interaktív projektek
- televíziós műsorok fejlesztése

Pénzügyi támogatás

- iZi Audiovisual
- MEDIA gyártási garancia lap

Forgalmazási támogatás

- szelektív támogatás
- automatikus támogatás
- forgalmazási ügynökségek

- Video on Demand és digitális mozi forgalmazás
- mozhálózatok

Új technológiák támogatás

- kísérleti projektek

Filmvásárok, fesztiválok és továbbképzések támogatása

- piaci hozzáférés támogatása
- MEDIA standok
- fesztiválok
- szakmai továbbképzések
- filmiskolák együttműködésének támogatása

A MEDIA 2007 program mellett 2011-ben jött létre a MEDIA Mundus program, amely arra hivatott, hogy megerősítse a kulturális és üzleti kapcsolatokat az európai és az Európán kívüli filmes szakmák között.

Az egyre inkább globalizált audiovizuális iparban az új technológiák alkalmazása új-fajta lehetőségeket nyit meg az innovatív audiovizuális tartalmak fejlesztése és terjesztése számára. A MEDIA Mundus Program, amelynek költségvetése a 2011-2013 közötti időszakban 15 millió EUR volt, ezt a helyzetet használja ki. A program kedvezményezettjei lehetnek európai és Európán kívüli audiovizuális szereplők. Az információcsere és kapcsolatépítés mellett a program kiemelt hangsúlyt helyez a nemzetközi piacra jutás elősegítésére, valamint a filmek és tartalmak forgalmazására, terjesztésére világszerte annak érdekében, hogy minél szélesebb nézőközönség minél több filmhez juthasson hozzá.

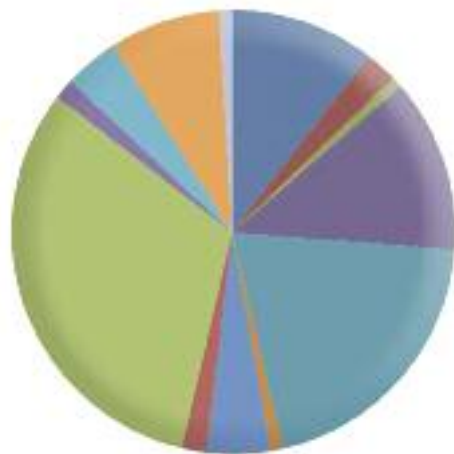

A MAGYAR FILM ÉS AUDIOVIZUÁLIS SZAKMA EREDMÉNYEI A MEDIA 2007 PROGRAMBAN

Gyártás-előkészítés / Egyedi projektek	1 565 200
Gyártás-előkészítés / Csomagtervek	349 321
Gyártás-előkészítés / Új tehetségek	120 000
Szelektív forgalmazás	1 873 900
Automatikus forgalmazás	2 992 659
VHS/DVD forgalmazás	136 222
TV sugárzás	697 000
Folyamatos képzés	264 000
Szakmai alapképzés	4 747 482
Fesztiválok	222 500
iZi Audiovisual	593 850
Video on Demand (VoD / DCD)	1 205 211
Európai mozik digitalizálása	140 000
Total	14 907 345

Bár a magyar audiovizuális szakma által elnyert pályázati pénzek évente változó nagyságrendűek ugyan, de alapvetően növekvő tendenciát mutatnak. 2011-ben például a magyar pályázók által elnyert összeg már meghaladta a 2 millió Eurót.

A MEDIA 2007 teljes időtartama alatt magyar pályázók a gyártás-előkészítés, a forgalmazás, valamint a képzési, ill. a VOD/DCD pályázatokon szerepeltek legsikeresebben,

- Gyártás-előkészítés / Egyedi projektek
- Gyártás-előkészítés / Csomagtervek
- Gyártás-előkészítés / Új tehetségek
- Szelektív forgalmazás
- Automatikus forgalmazás
- VHS/DVD forgalmazás
- TV sugárzás
- Folyamatos képzés
- Szakmai alapképzés
- Fesztiválok
- iZi Audiovisual
- Video on Demand (VoD / DCD)
- Európai mozik digitalizálása

ezen a pályázatokon nyerték el összességében a legmagasabb pályázati összegeket. Az alábbi grafikonok tükrözik az időszak legfontosabb nyertes pályázatainak alakulását.

Az ismert körülmények miatt, az átmenetinek tekintett átalakítási időszakban, amikor gyakorlatilag állt a magyar játékfilmgyártás, a televíziós műfajok felügyeletének és

Folyamatos képzés		Szakmai alapképzés	
Év	MEDIA támogatás	Év	MEDIA támogatás
2004	50 000	2004	n/a
2005	50 000	2005	n/a
2006	89 000	2006	n/a
2007	-	2007	228 320
2008	-	2008	372 124
2009	-	2009	445 626
2010	75 000	2010	724 733
2011	-	2011	926 000
2012	-	2012	994 730
2013	-	2013	1 055 949
Total	264 000	Total	4 747 482

Gyártás-előkészítés / Egyedi projektek		Gyártás-előkészítés / Egyedi projektek	
Év	MEDIA támogatás	Év	MEDIA támogatás
2004	120 000	2004	160 000
2005	210 000	2005	-
2006	100 000	2006	-
2007	140 000	2007	-
2008	135 000	2008	-
2009	102 100	2009	110 718
2010	220 000	2010	76 603
2011	246 000	2011	-
2012	232 100	2012	-
2013	60 000	2013	-
Total	1 565 200	Total	349 321

finanszírozásának kérdése is húzódott, a forgalmazás és mozi üzemeltetés is válságba került, a szakma aktivitása csökkent, lehetőségei nyilvánvalóan korlátozottakká váltak. Ennek következtében természetes, hogy a pályázatokon elnyert összeg az előző időszakhoz képest rendkívüli módon lecsökkent.

Amióta a filmes egyetemek és főiskolák közötti együttműködést támogatja a program, a magyar SZFE, Moholy-Nagy Egyetem, ill. az ELTE sikerrel vesz részt a pályázatokon. Egy olyan kis audiovizuális kapacitású, nyelvi korlátokkal rendelkező ország számára, mint amilyen Magyarország, a gyártás-előkészítés területén sokkal inkább az egyedi pályázatok járnak sikerrel. Ritkább, hogy egy csomagterv részesüljön támogatásban. Ehhez tökeerős, folyamatos megrendeléssel és munkával rendelkező cégekre lenne szükség. Ez a fajta pályázat inkább a nagyobb országokban jellemző.

A gyártás-előkészítési támogatás kedvezményezettjei voltak többek között a később sikeres nemzetközi karriert befutó filmek, mint például az ÚJ ELDORÁDÓ, EGY MÁSIK BOLYGÓ, A ZÖLD SÁRKÁNY GYERMEKEI, PÁL ADRIENN, A FRANKENSTEIN TERV vagy AZ AJTÓ.

E támogatásnak köszönhetően nagyszámú, értékes európai film tudott eljutni a hazai mozikba, ami egyúttal megoldotta a hazai art-mozi hálózatok filmellátását is. A forgalmazási cégek bizonyos profilváltása ment végbe az elmúlt évek során. Filmvásárlási dön-

Szelektív forgalmazás		Automatikus forgalmazás	
Év	MEDIA támogatás	Év	MEDIA támogatás
2004	370 000	2004	545 429
2005	244 500	2005	441 527
2006	158 500	2006	417 513
2007	148 000	2007	196 790
2008	188 000	2008	525 247
2009	164 500	2009	297 167
2010	275 000	2010	195 822
2011	164 300	2011	178 662
2012	126 400	2012	194 502
2013	34 700	2013	n/a
Total:	1 873 900	Total	2 992 659

TV sugárzás		Video on Demand (VoD/DCD)	
Év	MEDIA támogatás	Év	MEDIA támogatás
2004	160 000	2004	n/a
2005	-	2005	n/a
2006	56 000	2006	n/a
2007	96 000	2007	400 000
2008	-	2008	438 177
2009	135 000	2009	51 357
2010	-	2010	88 660
2011	250 000	2011	109 735
2012	-	2012	117 282
2013	-	2013	n/a
Total	697 000	Total	1 205 211

téseiknél előtérbe kerültek az inkább kereskedelmi karakterű filmek. Egyértelmű, hogy széles, országos terjesztésre egyre kevesebb ún. „nehéz” film kerül be a hazai mozi forgalmazásba. Ma már szinte csak azok az európai filmek jutnak el a hazai mozikba, amelyek ki tudják használni a szelektív forgalmazási támogatás kínálta forrásokat.

A szelektív forgalmazási struktúra ugyanakkor a magyar filmek külföldi terjesztése kapcsán is nagy szerepet játszik. A külföldi forgalmazásba kerülő filmjeinket – amelyek általában külföldi eladási ügynökségek révén jutnak el külföldi forgalmazókhoz – rendszerint 10-12 országban mutatták be nagyjából azonos időpontokban. A következő magyar filmek forgalmazása kapott szelektív támogatást a MEDIA-tól: KONTROLL, SZÉP NAPOK, NYÓCKER, DALLAS PASHAMENDE, SORSTALANSÁG, TAXIDERMIA, JOHANNA, FEHÉR TENYÉR, DELTA, A FRANKENSTEIN TERV, A TORINÓI LÓ, CSAK A SZÉL.

Azok a forgalmazók, amelyek ma még hajlandók európai filmeket bemutatni, többek között azért is tehetik ezt meg, mert az automatikus támogatás révén megpróbálják a forgalmazás egyenlegét legalább null szaldóra kihozni. Előfordul azonban az is, hogy egy-egy filmet nem országos terjesztésre vásárolnak meg, csupán az általuk üzemeltetett moziban mutatják be, ily módon optimalizálva a filmbeszerzés költségeit, ugyanakkor a jegybevételük alapján hozzájutva az automatikus forgalmazási támogatáshoz.

Televíziós sugárzási támogatásban viszonylag kevés magyar produkció részesült. Kéztudott, hogy a magyar televíziós csatornák – a kereskedelmi vígjátékok kivételével – nem igazán támogatták az igényes filmkészítést. Magyar televíziós partner nélkül pedig rendkívül nehéz külföldi televíziós partnereket bevonni.

Üdítő kivétel volt pl. az Inforg Stúdió által gyártott BAHRTALO című film, ami elkészülését követően nem csak televíziókban, de mozi forgalmazásban és nemzetközi fesztiválokra is sikeresen tudott szerepelni.

VOD támogatásban részesült az első magyar kísérleti kezdeményezés, a FILMKLIKK, ami kezdetben ígéretesen indult, azonban mára kiderült, hogy az ott felállított üzleti modell az adott piaci körülmények között nem volt életképes. Jól működik viszont ma is a másik VOD platform a DAAZO, amely rendszeresen nyer el támogatást a MEDIA-tól, hogy az egyre népszerűbb rövidfilmes kínálat fejlesztését meg tudja valósítani.

A profi produkciós cégek nagyobb projektjeik gyártásakor igyekeztek az első pillanattól kezdve kihasználni ennek a támogatási formának az előnyeit. Nyertes pályázatait voltak a Proton Cinemának, a Skyfilmnek, a Hunniának, a Filmpartnersnek vagy a KMH filmnek. A támogatott filmek többnyire jelentős nemzetközi sikereket értek el, pl. DELTA, LORA, LÁNYOK, BIBLIOTHEQUE PASCAL, PÁL ADRIENN, AGLAJA, a FRANKENSTEIN TERV.

i2i Audiovisual		Fesztiválok	
Év	MEDIA támogatás	Év	MEDIA támogatás
2004	n/a	2004	40 000
2005	55 495	2005	32 500
2006	50 000	2006	20 000
2007	77 002	2007	-
2008	78 390	2008	25 000
2009	83 567	2009	-
2010	228 988	2010	30 000
2011	20 408	2011	15 000
2012	-	2012	30 000
2013	-	2013	30 000
Total:	593 850	Total:	222 500

A fesztiválok közül MEDIA támogatásban részesültek: az ANIFEST, a KECSKEMÉTI ANIMÁCIÓS FILMFESTIVÁL, A MEDIAWAVE ill. a miskolci CINEFEST.

A közös európai projektekben való magyar részvétel nem minden esetben számszerűsíthető. Ilyen például a EUROPEAN FILM PROMOTION programjaiban való részvétel vagy az EUROPA CINEMAS támogatása.

Ezekről az alábbiakban bővebb áttekintés következik.

EUROPEAN FILM PROMOTION – EFP

1996-ban a MEDIA II. Program beindítása új lendületet adott az európai filmek promóciójának, ill. az európai szakmai hálózatok kialakításának. A MEDIA I. Program lejáratát követően megszűntek az egyes al-programok, köztük a nyolc éven át a forgalmazást támogató EFDO program is. Megmaradt viszont az a szakmai tudás és kapcsolatrendszer, amely az egyes országok promóciós és forgalmazási szervezeteinél korábban felhalmozódott. Kézenfekvő volt az együttműködés folytatása, így némi előkészítő munka után 1997. február 16-án 10 európai ország létrehozta a European Film Promotion egyesületet, amelynek alapvető célkitűzése az európai filmek nemzetközi promóciója és terjesztésé-

nek előmozdítása volt. A MEDIA Program első perctől kezdve támogatta a kezdeményezést. A látható eredmények okán egyre több európai ország csatlakozott a szervezethez. Ma már a résztvevő országok száma 36.

A szervezet irodája Hamburgban működik, ahol egy professzionális csapat fogja össze és szervezi a közös programokat.

A MEDIA folyamatos támogatása mellett a szervezet finanszírozásában részt vállal a Német Kulturális és Média Minisztérium, ill. Hamburg város Kulturális Minisztériuma, valamint az egyes projektekhez számottevő szponzori támogatás is adódik. Ezen felül a résztvevő országok éves tagdíjat fizetnek, másrészt az egyes projektek költségeihez hozzájárulást fizetnek.

Az EFP alapvető célkitűzései:

- növelni az európai filmek versenyképességét a nemzetközi filmpiacon,
- hozzáférést, ill. jelenlétet biztosítani az európai filmes szakembereknek a nemzetközi filmpiacon,
- támogatni a feltörekvő, fiatal tehetségeket a filmkészítés különböző területein
- hozzájárulni ahhoz, hogy lehetőség szerint új piacok nyíljanak meg az európai film számára,
- előmozdítani az európai filmek forgalmazását és láthatóságát az egész világon,
- megosztani azt a szakmai tudást és tapasztalatot, amely egy ilyen széles európai szakmai hálózaton belül felhalmozódott.

Az EFP 15 éves története során folyamatosan bővítette tevékenységét, alkalmazkodott a környezet, a piac változásaihoz, ennek megfelelően alakította ki különféle programjait, ill. fejlesztette tovább azokat.

Ma az EFP legfontosabb kezdeményezései a következők:

FIATAL TEHETSÉGEK PROMOTÁLÁSA

SHOOTING STARS – Berlin

Az EFP egyik legrégebbi kezdeményezése, amelynek célja fiatal, tehetséges színészek bemutatása, ismertségük, karrierjük fejlődésének előmozdítása. Ehhez kiváló terep kezdetektől a Berlinale, amely a világ egyik legjelentősebb

nemzetközi filmfesztiváljaként az első perctől kezdve a program mellé állt, megadva a megfelelő háttérrel ahhoz, hogy a SHOOTING STARS program sztárokhoz méltó, elegáns környezetben az EFP egyik markáns brandjévé tudott válni.

SZAKMAI HÁLÓZATOK

PRODUCERS ON THE MOVE – Cannes

Háromnapos rendezvénysorozat a Cannes-i Filmfesztivál ideje alatt, amikor viszonylag kezdő producerek lehetőséget kapnak arra, hogy filmterveiket bemutassák egymásnak, koprodukciós lehetőségeket találjanak, ill. építhessék szakmai kapcsolatrendszerüket. Az EFP hangsúlyos sajtókampányt szervez az esemény köré a résztvevők munkásságáról, terveiről, amely a fesztivál legfontosabb sajtótermékeinek – Variety, Screen International, Hollywood Reporter, Film Francais – napi kiadásában jelenik meg,

PRODUCERS LAB TORONTO

A Producers On The Move kezdeményezésben résztvevő fiatal producerek lehetőséget kapnak arra, hogy Európán kívül, az igen elismert kanadai film- és televíziós szakma kép-

viselőivel vehessék fel a kapcsolatot, koprodukciók létrehozása érdekében. Az esemény a Torontói Nemzetközi Filmfesztivál keretén belül, a Telefilm Canada és az OMDC szervezet közreműködésével valósul meg.

A PIACI HOZZÁFÉRÉS ÉS RÉSZVÉTEL ELŐMOZÍTÁSA

FILM SALES SUPPORT – FSS

Az elnevezés magyar jelentése a film eladások támogatása. Az EFP rendkívül sikeres kezdeményezése, amely pénzügyi támogatás nyújt eladási ügynökségeknek, ill. ügynökökkel nem rendelkező producereknek. A támogatás hozzájárulás a filmek promóciós és marketing költségeihez annak érdekében, hogy egy-egy filmvásáron, fesztiválon a film értékesítését előmozdítsa.

FSS támogatás – amelynek maximális összege 5000 Euro – a következő partner rendezvényeken történő részvétel esetén igényelhető:

- Toronto Nemzetközi Filmfesztivál
- Sundance Film Fesztivál
- Guadalajara Nemzetközi Filmfesztivál
- Sao Polo Nemzetközi Filmfesztivál.
- Shanghai Nemzetközi Film Fesztivál
- Hong Kong Nemzetközi Filmfesztivál és Vásár
- Asian Film Market, Busan
- American Film Market, Los Angeles

KÖZÖS ERNYŐ-STAND FONTOS NEMZETKÖZI FILM VÁSÁROKON

Az FFS mellett az európai filmek értékesítésének támogatását szolgálják azok a közös standok, amelyek a fontosabb filmvásárokon igen kedvező feltételekkel biztosítanak részvételi lehetőséget eladóknak, producereknek, akik igénybe vehetik mindazokat a szolgáltatásokat, amelyeket a közös stand kínál. EFP stand üzemel a Hong Kong-i FILM-ART-on, a guadalajari filmvásáron, az busani Ázsiai Film Vásáron, valamint a Los Angeles-i AFM-en.

EURÓPAI FILMEK VETÍTÉSEI AZ USA-BAN

Az Egyesült Államokban évente két alkalommal szerveződik ez a program. Az első vetítéssorozatra az év első felében, New Yorkban kerül sor. A vetítések célközönsége a potenciális amerikai forgalmazók. A másik vetítés sorozat az Amerikai Film Vásár idején

zajlik. Ennek keretében azoknak a filmeknek a vetítésére kerül sor, amelyeket az egyes országok a legjobb idegen nyelvű film Oscarjára neveztek be. A vetítés célközönsége az Amerikai Film Akadémia tagjai, valamint a szakmai sajtó, ill. filmkritikusok.

A MAGYAR FILMSZAKMA RÉSZVÉTELE AZ EFP TEVÉKENYSÉGÉBEN

Magyarország a Magyar Filmunió Kft. révén 2002-ben, a közép- és kelet-európai országok közül elsőként csatlakozott a programhoz és kezdettől fogva aktívan részt vett a szervezet programjaiban. 2003-tól a Magyar Filmunió Kft. korábbi igazgatója, Vezér Éva részt vett a szervezet elnökségének munkájában, majd 2009-ben a szervezet elnökévé választották. Ezt a tisztségét 2011-ig töltötte be.

Magyarok az EFP programjaiban:

SHOOTING STARS – BERLIN

- 2002 – Miklós Marcell
- 2003 – Oroszlán Szonja
- 2004 – Ónodi Eszter
- 2005 – Gryllus Dorka
- 2006 – Hámori Gabriella
- 2007 – Nagy Péter
- 2008 – Nagy Zsolt
- 2009 – Tóth Orsi

PRODUCERS ON THE MOVE – CANNES

- 2002 – Bereczki Csaba, Mondial Film
- 2003 – Petrányi Viktória, Proton Cinema
- 2004 – Forgács Gábor, HCC Media Group & Parabel Film
- 2005 – Muhi András, Inforg Súdrió
- 2006 – Angelusz Iván, Katapult Film
- 2007 – Pusztai Ferenc, KMH Film
- 2008 – Hidas Dalma, Extremefilm
- 2009 – Sipos Gábor, Laokoon Film
- 2010 – Liszka Tamás, Szimplafilm
- 2011 – Csáky Attila, Cameofilm
- 2012 – Stalter Judit, Laokoon Film

VARIETY CRITICS' CHOICE – Karlovy Vary

- 2001 – I LOVE BUDAPEST – Incze Ágnes
- 2002 – ÉBRENJÁRÓK – Miklauzic Bence
- 2003 – GYANÚ – Pacskovszky József
- 2004 – KONTROLL – Antal Nimród
- 2006 – FRISS LEVEGŐ – Kocsis Ágnes
- 2009 – MADE IN HUNGÁRIA – Fonyó Gergely

BUSAN NEMZETKÖZI FILM FESZTIVÁL

- 2001 – CHICO – Fekete Ibolya
- 2002 – HUKKLE – Pálfi György
- 2004 – MÁSNAP – Janisch Attila
- 2010 – A ZÖLD SÁRKÁNY GYERMEKEI – Miklauzic Bence

TORONTO PRODUCERS LAB

- 2010 – Esztergályos Krisztina – Katapult Film
- 2011 – Petrányi Viktória – Proton Cinema

NEW YORK, LOS ANGELES SCREENINGS

- 2006 CSAK SZEX ÉS MÁS SEMMI – Goda Krisztina
- 2009 KAMÉLEON – Goda Krisztina
- 2010 BIBLIOTHEQUE PASCAL – Hajdú Szabolcs

PICTURE EUROPE – Madrid, Koppenhága, München

- 2008 – OVERNIGHT – Török Ferenc

EUROPA CINEMAS

A MEDIA Program, valamint a francia filmközpont, a CNC pénzügyi támogatásával 1992-ben jött létre párizsi székhellyel az EUROPA CINEMAS hálózat, amelynek célkitűzése minél több európai film, minél szélesebb körű eljuttatása az európai mozik közönségéhez. Az EUROPA CINEMAS hálózat olyan filmszínházak működését támogatja, amelyeknek programjában jelentős számú nem-nemzeti európai filmet mutatnak be.

Az EUROPA CINEMAS hálózat tagja lehet az a filmszínház, amely

- kereskedelmi moziként legalább hat hónapja folyamatosan működik,
- jegybevételéről hitelt érdemlően dokumentálva elszámolást tud prezentálni,
- az előadások száma évente minimum 520,
- a bemutatott nem-nemzeti európai filmek legalább 70%-a premiervetítés,
- a mozi terem befogadóképessége minimum 70 fő,
- a mozi nézőszáma éves szinten (a kisebb tagországokban, mint pl. Magyarország) eléri a 20 000 főt,
- a filmszínház professzionális technikai berendezésekkel rendelkezik.

A megítélhető támogatások maximuma éves szinten:

- 1 termes mozi esetében 15 000 EUR
- több termes mozi esetében 45 000 EUR

A megítélt támogatás 80%-a adható a teljesített európai filmprogram alapján, 20%, de maximum 5000 EUR adható a fiatal közönséget megcélzó speciális programok kvalitásai alapján.

A szervezet ügyvezetője kezdetektől fogva Claude-Eric Poiroux fesztiválszervező és mozi üzemeltető szakember, elnöke Ian Christie, brit filmtörténész, esztéta.

A támogatások odaítéléséről egy 11 tagú nemzetközi Szakértői Bizottság dönt. E bizottság magyar tagja jelenleg Vezér Éva, akit e tisztsége mellett a Végrehajtó Tanács tagjának is megválasztottak.

Az évek során a szervezet a MEDIA Program országain kívülre is kiterjesztette tevékenységét. Így ma 68 országban, 673 városban, 1170 mozi terme tartozik a hálózathoz és részesül az EUROPA CINEMAS anyagi támogatásában, az alábbi területi megoszlás szerint:

- MEDIA: 32 ország, 538 város, 907 mozi, 3203 terem,
- EURIMAGES: 5 ország, 31 város, 42 mozi, 160 terem (nem MEDIA tag, közép- és kelet-európai országok)
- EUROPA CINEMAS MUNDUS: 26 ORSZÁG, 99 VÁROS, 215 MOZI, 819 TEREM, (latin-amerikai, ázsiai országok, a mediterrán térség, ill. Dél-Afrika)
- MAE: 5 ország, 5 város, 6 mozi, 15 terem, (Ukrajna, Belorusszia, Örményország, Kazahsztán)

2011-ben a hálózat mozijaiban a program 59,81%-át tették ki az európai filmek, ennek pedig 36,09%-avolt nem-nemzeti európai film.

Az EUROPA CINEMAS támogatja tagjait abban is, hogy különféle kölcsönösen előnyös, közös akciókat szervezzenek akár országos szinten, akár regionális vagy európai szinten. Ezek a kezdeményezések lehetővé teszik az aktív kommunikációt és információ cserét a hálózat tagjai között.

Kiemelkedő jelentőségű a szervezet *éves konferenciája*, ahol minden évben eszmét cserélhetnek a mozi üzemeltető szakemberek, forgalmazók, intézmények, nemzetközi filmes szervezetek képviselői. A konferencia módot ad arra, hogy a gyorsan változó technikai és piaci körülményekhez igazodva a szakma érintett képviselői konzultálhassanak, meghatározhassák a továbblépés irányait.

AZ EUROPA CINEMAS éves konferenciájának megrendezésére 2005-ben Budapesten került sor. A szervezésben aktívan részt vett a Magyar Filmunió Kft. és a magyarországi MEDIA DESK. A rendezvény alkalmából Budapestre érkezett a szervezet tiszteletbeli elnöke, Jeanne Moreau, világhírű francia színésznő. Ebben az évben nyerte el a legjobb műsorosztás díjáért járó elismerést a Művész, a Puskin és a Szindbád mozi. Ez utóbbi 2012 végéig működött utóbb már Kino néven a hálózat tagjaként. Ebben az évben azonban a válság áldozatául esett és bezárt.

Az *EUROPA CINEMAS LABEL* díj szintén fontos kezdeményezése a szervezetnek. 2003-ban hozták létre, annak előmozdítására, hogy a díjat elnyerő filmek minél szélesebb körben, minél kedvezőbb körülmények között juthassanak el a hálózat mozijaiba.

A díjat egy, a hálózathoz tartozó mozik képviselőiből összeállított zsűri ítéli oda egy-egy jelentős nemzetközi filmfesztiválon bemutatott filmnek, amelynek forgalmazása, bemutatása az elismerést követően pénzügyi támogatást kaphat az EUROPA CINEMAS-tól.

Az alábbi fesztiválokon nyerhető el a díj:

- Rendezők Két Hete (Cannes),
- Giornate Degli Autori (Velece),
- Berlinale – Panorama szekció, (Berlin)
- East of the West versenyprogram, (Karlovy Vary)

Magyar filmek közül Lakatos Róbert BAHRTALOM című filmje nyerte el a díjat 2008-ban Karlovy Vary-ban.

MAGYARORSZÁG RÉSZVÉTELE AZ EUROPA CINEMAS PROGRAMBAN

A magyar art mozi hálózat kezdetektől igyekezett kihasználni az EUROPA CINEMAS kínálati lehetőségeket. Nem csak a fővárosi, de a vidéki filmszínházak is bekapcsolódtak a programba, amint a feltételeket teljesíteni tudták. Elmondható, hogy szinte a kezdetektől számos magyar art mozi vált az hálózat részévé. A nyolcvanas évek közepétől volt egy olyan évtizede a magyar moziknak, amikor a feltételek teljesítése nem jelentett problémát, hiszen az art filmek forgalmazásának köszönhetően markáns európai filmkínálat volt a hazai piacon, annak ellenére, hogy a nyolcvanas évek végén beindult a multiplex mozik fokozatos térhódítása, majd 1989-ben tömegével kezdték bemutatni az amerikai stúdiófilmeket. Ebben az időben az art moziknak egy konstans és lojális törzsközönsége volt, amely nagy érdeklődést mutatott a legfrissebb magyar, ill. európai filmek iránt. Erre lehetett építeni egyrészt az art-filmforgalmazást, másrészt az art mozik üzemeltetését. Mára a forgalmazás alapjaiban változott meg. Egyrészt a technológiai fejlődéssel átalakult a piac, a forgalmazó cégek versenyképességük megőrzése érdekében a könnyen eladható, kommersz filmek felé fordultak, igen kevés ún. európai művészfilm jut el napjainkban az art mozi hálózat filmszínházaiba.

Jelenleg az alábbi magyar filmszínházak tartoznak a hálózathoz.

→ Budapest	Cirko Gejzír Lurdy Mozi – Odeon terem Művész Puskin Toldi Uránia Vörösmarty
→ Cegléd	Uránia
→ Debrecen	Apolló Mozi
→ Kecskemét	Otthon Mozi
→ Miskolc	Béke és Uránia Mozik
→ Nyíregyháza	Krúdy Gyula Art Mozi
→ Pécs	Apolló Art mozi
→ Szeged	Belvárosi Mozi
→ Szolnok	Tisza Mozi
→ Szombathely	Savaria Filmszínház

KREATÍV EURÓPA

2011. június 29-én az Európai Bizottság elfogadta azt a pénzügyi keret tervezetet, amely a 2014-2020 időszakban lehetővé teszi az Európa 2020 stratégia megvalósítását. A Bizottság e javaslatában a kulturális és kreatív szektor támogatását továbbra is meghatározó területnek tekinti és egy egységes, ún. „Kreatív Európa” keretprogram létrehozását javasolta. Ez a keretprogram magában foglalja a jelenlegi Kultúra Programot, a MEDIA és MEDIA Mundus Programokat, valamint egy új pénzügyi eszköz létrehozását,

amely a kultúra és kreativitás területén működő kis és közepes vállalkozások tevékenységének finanszírozását segíti elő.

Miközben a „Kreatív Európa” program kifejezetten a kulturális és kreatív szektor határon átnyúló tevékenységének támogatását célozza meg, szorosan kapcsolódik a kulturális és nyelvi sokszínűséghez. Kiegészít olyan más európai uniós programokat, mint a kulturális és kreatív szektorba történő beruházásokat támogató strukturális alapok, többek között az örökségvédelem, a kulturális infrastruktúra kiépítése, a kulturális örökség digitalizációja vagy a külkapcsolatok eszközrendszerének területe.

Az európai kultúra, filmművészet, televízió, zene, irodalom, előadó-művészet, kulturális örökség és a kapcsolódó tevékenységi területek a korábbiakhoz képest nagyobb támogatásban fognak részesülni az Európai Bizottság új Kreatív Európa programjának keretében, amelyet az Európai Parlament 2013. november 19-én elfogadott. A következő

hét évre szóló, 1,46 milliárd eurós – a korábbi szinthez képest 9%-kal nagyobb – költségvetése révén a program lendületet fog adni a kulturális és kreatív ágazatoknak, amelyek a munkahelyteremtés és növekedés jelentős forrásai.

A Kreatív Európa program az európai filmipar, valamint a kulturális és kreatív ágazatok támogatására létrehozott új uniós kezdeményezés, amely végső soron a munkahelyteremtést és a növekedést szolgálja. A program a 2014–2020 közötti időszakra meghatározott keretből több tízezer művész, kulturális és audiovizuális szervezet és szakember tevékenységét támogatja az előadó-művészet, a képzőművészet, a filmművészet, a televíziózás, a zene, az interdiszciplináris művészetek, az európai kulturális örökséghez kapcsolódó művészeti ágak, valamint a videojáték-gyártás területén, akik így Európa egészében a közönség új csoportjaihoz juthatnak el, és elsajátíthatják a digitális kor kívánalmainak megfelelő készségeket.

Az új program Európa kulturális és nyelvi sokszínűségének megőrzéséhez is hozzájárul emellett azáltal, hogy más országok közönsége is megismerheti az Európában készült alkotásokat.

Az új program egyszerű és könnyen hozzáférhető lesz az európai kulturális és kreatív szakemberek számára. A javaslat kidolgozásakor a Bizottság számos értékelést, konzultációt folytatott, figyelembe vette a jelenlegi programok tapasztalatait, szakértőket hallgatott meg, ill. egyeztetett a szektor érintettjeivel. Az új program minden tekintetben az előző programok, a Kultúra Program, a MEDIA és a MEDIA Mundus Programok legjobb tapasztalataira épít.

A fentieknek megfelelően az figyelhető meg, hogy a Kreatív Európa Programban az eddig egyeduralgoló közvetlen támogatások helyett sokkal inkább szerepet kapnak az olyan innovációs és gazdaság-élénkítő támogatások, amelyek a kreatív és kulturális szektorban működő vállalkozásokat segítik a további bővülésben, fejlődésben. Számos nehézség áll azonban a szereplők előtt: a cégek többsége kis- vagy legfeljebb középvállalkozás, a termékek egyediek és a megtérülésük sem minden esetben mérhető, de legalábbis nem rövidtávon jelentkezik. Mindez egyértelműen elmondható az audiovizuális szektorról, a filmgyártásról is.

Az audiovizuális szektor szempontjából természetesen a Kreatív Európa Program „Média” területének lesz kiemelkedő jelentősége. A Bizottság javaslata alapján a program teljes költségvetéséből 55 százalék jutna majd a MEDIA Programra. A tervek szerint a támogatások a számok tükrében a következőképpen alakulnak:

- 300 000 művész vagy kulturális szakember kaphat támogatást, hogy munkáik eljuthassanak saját országaikon kívülre is,

- több mint 1000 film kaphat támogatást a terjesztéshez, mely támogatás révén a korábbinál nagyobb közönséghez juthatnak el mind az Európai Unió határain belül, mind azokon kívül, hagyományos és digitális csatornákon keresztül egyaránt,
- kulturális szervezetek és szakemberek ezrei részesülhetnek képzési programokban, amelyek eredményeképpen olyan új ismereteket szerezhetnek, amelyek segítségével képesek lesznek nemzetközi szinten szervezni tevékenységüket,
- több mint 2500 mozi számíthat támogatásra, azzal a feltétellel, hogy legalább 50 százalékban európai filmeket vetítsenek.
- több mint 5500 könyv és irodalmi mű kaphat fordítási támogatást, hogy minél többen saját anyanyelvükön élvezhessék az olvasást,
- polgárok millióit fogják elérni azok a programok, amelyek a támogatás segítségével jönnek létre,

Az új program képes lehet a kreatív ipart, így az audiovizuális szektort is segíteni a globalizációhoz és a digitális áttöréshez történő alkalmazkodásban. Továbbra is prioritás a létrejött munkák, alkotások terjesztésének, minél több helyen történő bemutatásának támogatása, mely egyben bevételekhez is juttatja a szektort. Az audiovizuális területen, így a filmiparban is ez elsősorban olyan konkrét, direkt terjesztési támogatásokat jelent, amelyekhez az értékesítésben részt vevő ügynökségek férnek hozzá. Szintén kiemelt segítségre számíthatnak azok az európai székhelyű produkciós irodák, amelyek nemzetközi koprodukcióban készítenek filmeket az európai és az Európán kívüli piacokra. Mindemellett a Kreatív Európa Program nem csak a terjesztési csatornák és az értékesítés támogatására koncentrál, hanem sokat kíván tenni a létrejövő tartalmak fejlesztése érdekében is, ezzel elősegítve a kulturális sokszínűség és a közös kulturális identitás kialakítását. A támogatási konstrukciók tekintetében fontos változás, hogy több eszköz is elsősorban nem direkt támogatások formájában jelentkezik, hanem olyan pénzügyi megoldásokat, garanciákat biztosít, amelyek segítik a hozzáférést a magánszférában elérhető forrásokhoz (hitelekhez, szponzorációhoz). A jelenlegi tapasztalatok szerint ez a támogatási forma sokszoros befektetéseket indukál a kreatív iparba, így a filmkészítésbe is.

A közvetlen támogatások felügyelete és kezelése a Kreatív Európa Program keretében továbbra is az EACEA-hoz, azaz az oktatással, audiovizuális programokkal és kultúrával foglalkozó speciális ügynökséghez fognak tartozni, a források lehívása így az audiovizuális szektorban is ezen közreműködő szervezeten keresztül lesz lehetséges. Bizonyos

speciális támogatásokhoz, így az Európai Örökség Címhez és az Európa Kulturális Fővárosa titulushoz kapcsolódó döntések közvetlenül az Európai Bizottságnál maradnak. A tagállamokban információs, segítő szerepet betöltő Kultúrpointok és Media Deskek helyét a tervek szerint egy közös infopont-hálózat veheti majd át, mely mindkét feladatkört egyesíti majd tevékenységében, azonban az erre vonatkozó döntés még nem végleges.

A program összefoglalásaképpen álljon itt Andrulla Vassiliou oktatásügyért, kultúr-áért, nyelvi sokszínűségért és ifjúságpolitikáért felelős Európai Biztos gondolata a Kreatív Európa Programról: *„Ez a beruházás a kulturális és audiovizuális ágazatban dolgozók tízezreit fogja hozzásegíteni ahhoz, hogy az egységes piac minden előnyét kihasználják, és új közönségeket hódítsanak meg Európán belül és kívül egyaránt. E támogatás nélkül rendkívül nehéz, sőt adott esetben lehetetlen lenne számukra az új piacokra való belépés. A „Kreatív Európa” program a kulturális és nyelvi sokféleséget is előmozdítja, valamint hozzájárul az Európa 2020 stratégia munkahelyteremtésre és fenntartható fejlődésre vonatkozó célkitűzéseinek megvalósításához”.*

A programot 2012. november 26-án az európai kulturális miniszterek brüsszeli értekezletén megtárgyalták és első olvasatát jóváhagyták. A program jóváhagyásának folyamatában nagy előrelépést jelentett, hogy az Európai Parlament képviselője, Silvia Costa által a „Kreatív Európa” programról készített jelentést az Európai Parlament 2012. December 18-án elfogadta oly módon, hogy a jelentéshez több módosítási javaslatot terjesztett elő. Ennek következtében háromoldalú egyeztetés kezdődik az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság között. Az egyeztetéseket, majd a jóváhagyást követően a program 2014. január 1-től lép életbe.

Források:

- COM(2011) 786/2 Communication from The Commission to the European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee and The Committee of The Regions
- http://ec.europa.eu/dgs/education_culture
- Media Desk Magyarország (www.mediadeskhungary.eu)
- NKÖM 2002.okt. 2-i dokumentum.
- www.efp-online.com
- www.europa-cinemas.org/